

**en els 700 anys
de la seva mort**

LA DESMESAURA LA VIDA DE RAMON LLULL

La de Ramon Llull (1232/33-1316) va ser una biografia del tot singular i irrepetible. Cap als trenta anys va renunciar a una situació confortable a la cort de Mallorca, va abandonar la família i va canviar de vida per dedicar-se a escriure i a promoure la reforma universal. Volia reordenar el conjunt del cristianisme i convertir tots els infidels. La magnitud dels objectius, de la qual era molt conscient, no el va desanimar. Va idear un sistema, que va anomenar Art, per trobar i argumentar la Veritat. Va cercar incansablement el suport dels governants europeus, va exposar el seu sistema a la universitat i va escriure centenars de llibres. També va fer diverses estades al nord d'Àfrica per disputar-hi amb savis musulmans, plantejant una forma de diàleg que el converteix en un precedent destacat del diàleg interreligiós actual.

Després de la seva mort, els seus lectors es van multiplicar, com també el seu ascendent com a pensador. Van sorgir grups de lul·listes per tot Europa. A França, Itàlia, Castella o Alemanya, i fins i tot n'hi ha notícies en diversos països eslaus i a Rússia. O bé al Líban. No hi ha hagut cap altre escriptor en llengua catalana que hagi exercit una influència durant tant de temps i en una extensió geogràfica tan àmplia com ell. Hi ha milers de testimonis d'obres seves, manuscrits i impresos, en biblioteques de tot el món. Les seves obres es van començar a imprimir ben aviat, i avui continua sent l'escriptor en llengua catalana que genera més bibliografia arreu del món.

En ple segle XXI, quan fa just set segles de la seva mort, Ramon Llull encara té moltes coses a dir.

1232-33 Naixement a Mallorca > **1257** Matrimoni amb Blanca Picany > **1263** Conversió a la penitència > **1265** Entrevista amb sant Ramon de Penyafort > **1272-74** Lli nova > **1303-05** Viatges a Gènova i a Montpeller, i potser París > **1305** Liber de ascensu et descensu intellectus, Liber de fine > **1307-08** Estada a Bugia (

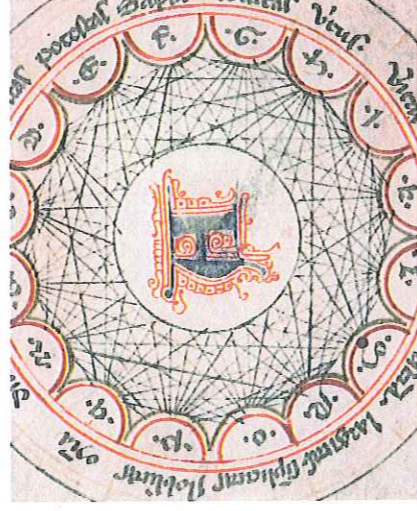

3 LA ILLUMINACIÓ DE RANDA
L'any 1274, estant Llull en oració a la muntanya de Randa, va tenir una intuïció genial, que va interpretar com un do diví. Va concebre l'Art, que és un sistema de base lògicomatemàtica per trobar i demostrar la veritat. Aquell mateix any va escriure la primera de moltes versions del seu sistema. A partir de llavors, totes les seves activitats van estar orientades a difondre'n el coneixement i a assegurar-ne la perdurabilitat. L'Art havia de permetre argumentar les veritats de Déu i de la creació, evitar actituds excessivament materialistes en els cristians i afavorir la conversió dels infidels. És també una via d'aproximació mística a la divinitat.

«Disputar per autoritats no ha repòs»

1 LA MORT
Ramon Llull va néixer a Mallorca cap al 1232-1233, molt poc després de la conquesta cristiana. A l'illa hi havia una presència palpable de les tres grans religions monoteistes de la Mediterrània. Aquest fet va marcar-lo profundament, i explica la seva preocupació per la conversió dels no cristians. Malgrat tot, les tres primeres dècades de la seva vida van desenvolupar-se dins del que era esperable en el seu estament. Com a cortesà de l'infant Jaume, va exercir càrrecs a la cort, es va casar i va tenir fills.

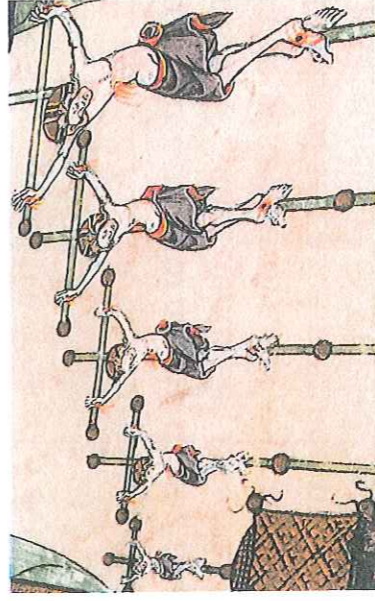
2 EL CANVI DE VIDA
Arribat als trenta anys, cap al 1268, la seva vida va patir un canvi radical. Ell el qualificava de «conversió a la penitència». Després que Jesucrist se li aparegués a la creu, va decidir que havia de consagrar-se a la seva causa, i va dedicar nou anys a formar-se per escriure «el millor llibre contra els errors dels infidels». També va adquirir nocions d'àrab, suficients per escriure i disputar en aquesta llengua. Va ser llavors que va començar a escriure. D'aquest període, destaca l'inaugural i extensíssim *Llibre de contemplació*, redactat primer en àrab, després en català, i posteriorment traduït al llatí.

L'aspecte més vistós de l'Art són les figures, que permeten visualitzar gràficament possibles combinacions de conceptes. Altres elements nuclears del sistema són els principis, que estableixen relacions entre ells (dels quals els més destacats són les dignitats divines, o atributs de Déu, recollits a la Figura A: la bonesa, la grandesa, l'eternitat, etc.); o bé l'Alfabet, que serveix per representar simbòlicament mitjançant lletres els principis i les figures de l'Art.

Un dels àmbits amb què s'associa l'Art més habitualment és el de les disputes religioses. L'Art havia de permetre que aquestes discussions es fonamentessin en argumentacions lògiques i racionals, i no en els textos sagrats.

Alhora que serveix per parlar de Déu i de les seves dignitats, l'Art serveix així mateix per investigar sobre la realitat, creada per Déu. Els seus principis esdevenen útils per a qualsevol branca del coneixement —d'aquí que Llull redactés aplicacions de l'Art a múltiples disciplines—, fins al punt que pot ser interpretada com un mètode universal de coneixement. Una ciència universal.

4 EL DIÀLEG INTERRELIGIÓS
Llull va anar tres vegades al nord d'Àfrica, per disputar-hi amb savis musulmans. En les disputes, prescindia de les autoritats de cada religió, és a dir, dels textos sagrats (la Bíblia, el Talmud, l'Alcorà), sempre controvertits i sotmesos a interpretació, i s'esforçava per argumentar la seva posició mitjançant l'Art. Volia demostrar que els dogmes cristians, i singularment la Trinitat i l'Encarnació, no compartits per les altres religions, eren necessaris. Entre les estratègies d'acostament als musulmans, és sobretot remarcable la que va adoptar el 1293 a Tunís: va assegurar que es convertiria a l'islam si li demostraven que era la fe veritable. Setmanes més tard, el van expulsar quan ja tenia un grup de tunisians decidits a batejar-se.

«Fe il·lumina veres carreres amb amar e argument amb entendre»

1297-99 Segona estada a París; Arbre de filosofia d'amor > **1299** Estada a Barcelona; Dictat de Ramon > **1300-01** Estada a Mallorca; Cant de Ramon > **1301-02** Viatge a Xipre, Armènia Menor i Jerusalem; Rhetorica i port del rei Frederic; Llibre de consolació d'ermità > **1314-16** A Tunís, dedica obres al soldà. Mor entre el desembre de 1315 i el març de 1316 als 84 anys.

va abans de viatjar a Tunís > **1294** A Nàpols; Taula general; visites a Mallorca i Barcelona > **1295-96** A Roma; Desconhort; Arbre de ciència; Proverbis de Ramon

re de contemplació > **1274** Il·luminació de Randa, *Ars compendiosa inveniendi veritatem* > **1274-76** Llibre de l'orde de cavalleria, *Doctrina pueril*, *Llibre del gentil e dels*

Algèria) > **1308** Naufragi davant Pisa; *Disputatio Raymundi christiani et Homeri saraceni*, *Ars brevis*, *Ars Dei* > **1309** *Liber de acquisitione*

Z ELS RESULTATS

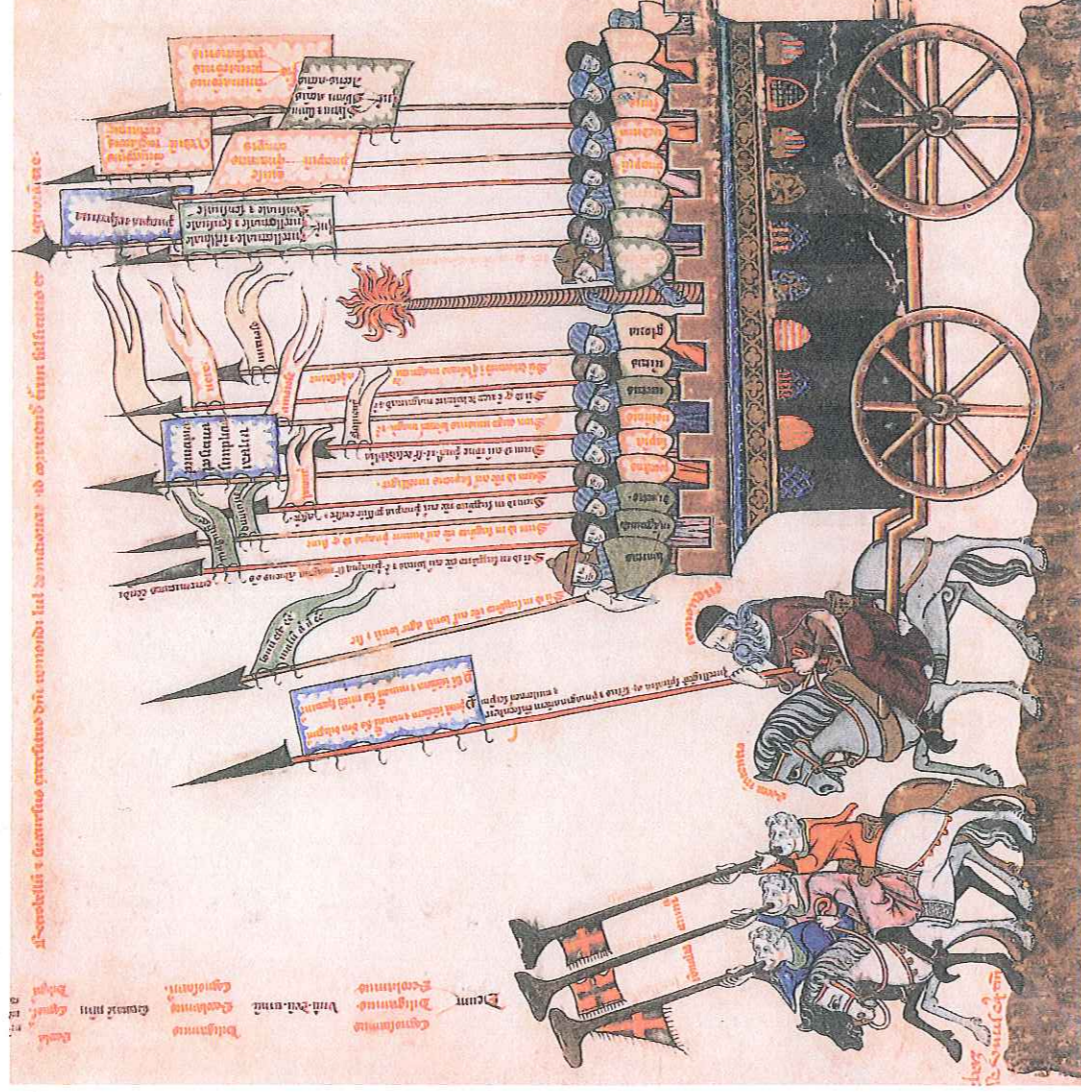
En els darrers anys de la seva vida, va aconseguir que la Universitat de París reconegués la utilitat de l'Art i que l'Església es comprometés a fundar col·legis de llengües per formar missioners seguint el model de Miramar. L'aportació lul·liana que més ha perdurat, però, ha estat l'Art, per la qual van interessar-se nombrosos pensadors posteriors, a través dels quals Llull va continuar influïnt en el progrés científic, inclosa la combinatòria informàtica.

E LA LITERATURA

A més de convertir els infidels, Llull volia reformar els cristians. Amb aquest objectiu, va escriure textos narratius, poesies o diàlegs en català, per als laics que no sabien llatí. L'ús d'elements literaris facilitava l'accés als continguts doctrinals. El *Llibre de l'orde de cavalleria* s'inicia amb una narració cavalleresca, i va situar en un context narratiu, amb bellíssimes descripcions, la disputa religiosa del *Llibre del gentil e dels tres savis*. El *Blaquerna* i el *Llibre de meravelles* són obres properes a la novel·la, alhora que farcides de les idees i els continguts que Llull volia difondre. *L'Arbre de ciència* és un text enciclopèdic, en el qual, però, no va renunciar a la literatura: forma part de l'obra *L'Arbre exemplifical*, compost de breus narracions que converteixen els continguts científics en relats literaris. En altres ocasions va servir-se del vers per presentar els seus objectius i anhels, com en els poemes autobiogràfics *Desconhort* i *Cant de Ramon*. Tot i la innegable qualitat literària dels textos escrits per Llull, no el preocupava que la seva producció perdurés, sinó que contribuís a la salvació del proïsme.

ELS VIATGES

Llull era conscient que, per dur a terme els objectius que s'havia marcat, necessitava suports de tota mena. Es va entrevistar amb diversos papes, va demanar ajuda a reis i governants europeus, i va exposar el funcionament de l'Art a la Universitat de París. Els seus viatges també el van dur al Magrib i a la Mediterrània oriental.

«Home pacient no és vençut»

LA TENACITAT DE LLULL

Llull, després d'abandonar una confortable existència a la cort, va dedicar més de cinquanta anys a la causa de Jesucrist. Va escriure centenars de llibres i va viatjar incansablement, sempre amb l'objectiu de difondre l'Art i els beneficis que podia aportar. Quan tenia més de vuitanta anys, encara va embarcar-se cap a Tunis una tercera vegada. Tot i les dificultats i els contratemps, tot i la incomprensió de la gent i la manca de suports, mai no va renunciar als seus objectius. I això que sabia que eren difícilment assolibles.

1312-13 A Mallorca escriu un cicle de sermons > **1313** Dicta testament, instituint tres dipòsits de llibres > **1313-14** Estada a Messina (Sicília), buscant el s

estada a París; *Llibre de meravelles*, amb el *Llibre de les bèsties* > **1290** *Ars inventiva veritatis* > **1291-92** *Llibre de passatge*, sobre la croada > **1293** Crisi de por a Gèr

desmesurat -ada

adj. [LC] De dimensions que passen de la mesura, més grans que les comunes, excessives.

**VA ESCRIURE MÉS DE 265 OBRES - EN EL SEU
LLIBRE MÉS IMPORTANT HI HA MÉS D'UN MILIÓ
DE PARAULES - VA RECÓRRER MILERS DE
QUILÒMETRES - VA UTILITZAR PER PRIMERA
VEGADA LA LLENGUA CATALANA PER A TEMES
CIENTÍFICS I DE PENSAMENT - VA ESCRIURE
ALGUNES DE LES OBRES MÉS DESTACADES DE
LA LITERATURA CATALANA - GRANS PENSADORS
ES VAN INTERESSAR PER LA SEVA PROPOSTA
DE CIÈNCIA UNIVERSAL - SE'L CONSIDERA SANT -
LA SEVA INFLUÈNCIA A EUROPA ES MANTÉ FINS
AL SEGLE XVIII - EN BIBLIOTEQUES D'ARREU DEL
MÓN ES CONSERVA UN MILER DE MANUSCRITS
AMB OBRA SEVA - VOLIA UN RETORN ALS
ORÍGENS, I ES VA CONVERTIR EN PRECEDENT
DE LA INFORMÀTICA**

LA DESMESURADA VIDA DE RAMON LLULL

Iniciativa i producció: Institució de les Lletres Catalanes

Col·labora: Servei de Biblioteques del Departament

de Cultura, Departament d'Ensenyament

Text i contingut: Joan Santanach

Disseny i maquetació: Mariona Garcia

Producció editorial: EADOP

Procedència de les imatges: facsímil de l'*Electorium Parvum seu Breviculum*

(Biblioteca de Catalunya, Barcelona), Manuscrit Lat. VI, 200 (Biblioteca

Nazionale Marciana, Venècia)

D.L. B 2441-2016

Generalitat de Catalunya
Institució
de les Lletres Catalanes

Any
Llull
2015
2016